

Naar een transformationele beschrijving van Engelse genitiefconstructies

door

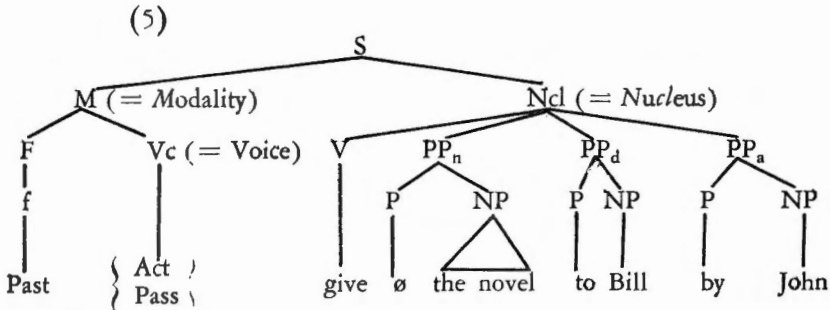
Dr. A. HANTSON

A. INLEIDING

Bij wijze van inleiding wou ik eerst heel bondig aan de hand van zinnen (1-4) het op Fillmores (1968) werk gebaseerde generatief-transformationele systeem verduidelijken waarvan ik hier wens gebruik te maken.

- (1) John gave Bill the novel
- (2) The novel was given to Bill by John
- (3) Bill was given the novel by John
- (4) John arrived

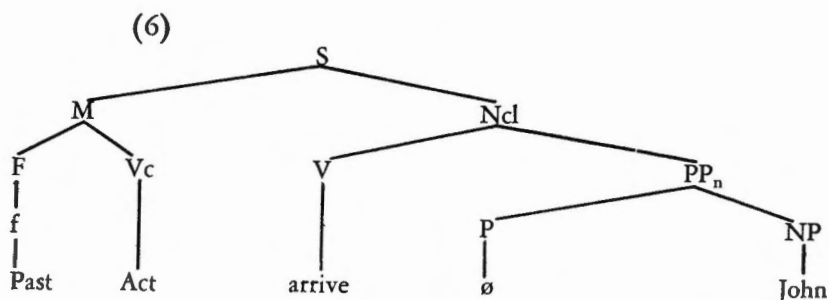
Zoals blijkt uit diagrammen (5) en (6), die respectievelijk de dieptestructuur van zinnen (1-3) en (4) voorstellen, kan een zin worden gegenereerd als bestaande uit een modaliteits- en een nucleusconstituent.

Note : F → { f (= finite) }
                  { nf (= non-finite) }

f → { Pres }
      { Past }

nf → { ing }
      { inf }
      { Nom }

De nucleusconstituent is identiek voor finiete en infinitieve zinnen, alsook voor verbaalsubstantiefgroepen. Hij bestaat, van links naar rechts, uit een predicator (die hier een werkwoord is) en een aantal voorzetselconstituenten. Hoeveel verschillende voorzetselconstituenten er dienen te worden onderscheiden, zal nog door verder onderzoek moeten worden vastgesteld¹. Voor deze uiteenzetting kunnen wij het echter stellen met drie dergelijke constituenten: PP_n , PP_d en PP_a , welke respectievelijk de neutrale casus, de datief en de agens casus voorstellen.

In de modaliteitsconstituent wordt allereerst aangegeven of de zin al dan niet finiet is. In het eerste geval wordt dan verder aangeduid of de zin in de tegenwoordige of de verleden tijd zal staan, in het tweede of hij een ing-vorm, een infinitiefzin of een verbaalsubstantiefgroep zal worden. Daarnaast is er een Vc-constituent, die, al naar gelang hij Act of Pass domineert, aanleiding geeft tot verschillende soorten onderwerpsselectie. In actieve zinnen is deze selectie als volgt: indien er geen PP_a -constituent is, zoals in diagram (6), wordt PP_n onderwerp, zoals in zin (4), *John arrived*. Is er wel een PP_a -constituent, zoals in diagram (5), dan wordt deze onderwerp, zoals het geval is in zin (1) *John gave Bill the novel*. In verband met nominalizaties zal ik verder nog gelegenheid hebben te wijzen op de grote verklarende waarde van deze ergatieve dieptestructuur, volgens welke het onderwerp van een intransitieve zin en het lijdend voorwerp van een transitieve zin afleidbaar zijn van dezelfde dieptecasus, namelijk PP_n . In passieve zinnen wordt ofwel PP_n ofwel PP_d

1. Uit Dougherty (1970) en Chomsky (1972) blijkt dat Fillmore's *case grammar* in verscheidene opzichten zal moeten worden herzien en aangevuld, wat bij een dergelijke eerste poging te verwachten was. Deze kritiek bedreigt echter niet mijn standpunt, volgens hetwelk het onderwerp van een intransitief werkwoord en het lijdend voorwerp van een transitief werkwoord van een gemeenschappelijke dieptecasus (nl. PP_n) dient te worden afgeleid. Een soortgelijke opvatting wordt trouwens door de niet-transformationalist Halliday (1968, p. 185-6) verdedigd. Aanmoedigend is ook de adaptatie van Fillmore's *case grammar* in de UESP-grammatica (cf Esau (1972) en Chapin (1972)).

onderwerp, zoals respectievelijk in zin (2) *The novel was given to Bill by John* en zin (3) *Bill was given the novel by John* het geval is.

Het standpunt dat ik in verband met de adnominale genitief wens in te nemen is dat deze naamval niet als zodanig in de dieptestructuur kan worden gegenereerd, maar dient te worden opgevat als een typische oppervlaktecasus die aan verschillende dieptecasussen kan beantwoorden.

In dit betoog zullen achtereenvolgens de volgende soorten van genitieven worden behandeld :

- (a) de subjects- en objectsgenitief,
- (b) de bezitsgenitief,
- (c) de dubbele genitief, en in verband daarmee, de appositionele genitief.

Verder kan men een onderscheid maken tussen een suffix-genitief zoals (7) *the teacher's car* en een voorzetselgenitief zoals (8) *the car of the teacher*. Het deels grammaticale en deels stilistische onderscheid tussen beide is uitvoerig behandeld in de traditionele grammatica's en kan hier grotendeels onbesproken blijven.

B. SUBJECTS- EN OBJECTSGENITIEF

Beschouwen wij de volgende voorbeelden van subjects- en objectsgenitieven :

- (9) *John's arrival*
- (10) *the arrival of most of the students*
- (11) *the enemy's destruction of the city*
- (12) *the destruction of the city by the enemy*
- (13) *the city's destruction by the enemy*

Vooraleer mijn eigen opvatting omtrent de afleiding van deze constructies toe te lichten, moet ik eerst verwijzen naar Chomsky's *Remarks on Nominalization*. Volgens Chomsky zou de onmiskenbare verwantschap tussen zin en verbaalsubstantiefgroep best te formaliseren zijn door verbaalsubstantieven niet transformationeel doch wel in de dieptestructuur in te voeren, en daarbij subjects- en objectsgenitief respectievelijk in prenominale en postnominale positie te genereren. Verder is hij, evenals Seuren (1969, p. 177ff) en Anderson (1968, p. 27) de mening toegedaan dat (13) *the city's destruction by the enemy* moet worden beschouwd als het passief van (11) *the enemy's destruction of the city*, terwijl (12) *the destruction of the city by the enemy* een tussenvorm zou zijn zonder tegenhanger op het zinsniveau. Het spreekt vanzelf dat een

dergelijke beschrijving van subjects- en objectsgenitieven moeilijk in overeenstemming te brengen is met Fillmores opvatting als zouden subject en object geen diepterelaties zijn. Chomsky's beschrijving van verbaalsubstantiefgroepen is immers duidelijk gebaseerd op de dualiteit tussen subject en predikaat, die kenmerkend is voor de oppervlaktestructuur van finiete zinnen. Nu is zulks in het Engels in zekere mate mogelijk, maar uit een vergelijking met de Franse, Russische, Duitse en Nederlandse equivalenten blijkt dat het patroon (15) *verbaalsubstantief + objectsgenitief + agens* in elk van de vijf talen voorkomt terwijl het patroon (14) *subjects-genitief + verbaalsubstantief + objectsgenitief* alleen gebruikelijk is in het Engels en in de andere talen ofwel ontbreekt ofwel zeldzaam is. Inderdaad, in het Frans heeft met niet (16a) **de l'ennemi la destruction de la ville*, doch wel (16b) *la destruction de la ville par l'ennemi*; in het Russisch niet (17a) **vruga razrusjenie goroda*, doch wel (17b) *razrusjenie goroda vragom*; in het Duits is (18a) *??des Feindes Zerstörung der Stadt* zeer twijfelachtig, terwijl (18b) *die Zerstörung der Stadt durch den Feind* heel normaal is. In het Nederlands is de archaische vorm (19a) *?s vijands verwoesting van de stad* misschien nog mogelijk maar (19b) *de verwoesting van de stad door de vijand* is ongetwijfeld de normale vorm.

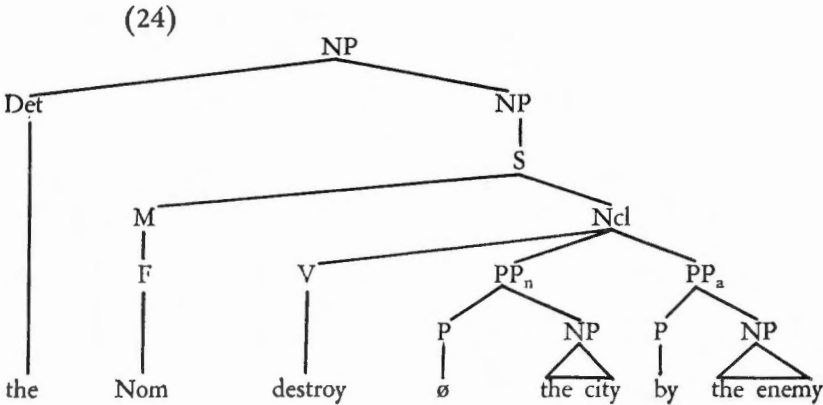
Aangezien nu een transformationeel model moet toepasbaar zijn op de gegevens van meer dan één taal, lijdt het weinig twijfel dat het patroon (15) dichter bij de dieptestructuur ligt dan het patroon (14). Daarenboven weerspiegelt het patroon (15) de nucleusconstituent van finiete en infiniete zinnen (cf. diagram 5).

Zoals ik reeds vermeldde, bestaat er volgens Chomsky een actief/passief relatie tussen (11) *the enemy's destruction of the city* en (13) *the city's destruction by the enemy*. Daar in (11) en (13) het verbaalsubstantief precies dezelfde vorm heeft, betekent dit dat het verschil tussen actief en passief hoofdzakelijk een kwestie van woordvolgorde zou zijn. Beschouwen wij in dit verband de Duitse voorbeelden geciteerd onder (20) tot (23).

- Actief : (20) Der Wanderer erreichte den Gipfel nie.
           (21) Den Gipfel erreichte der Wanderer nie.
 Passief : (22) Der Gipfel wurde vom Wanderer nie erreicht.
           (23) Vom Wanderer wurde der Gipfel nie erreicht.

Uit deze voorbeelden blijkt overduidelijk dat de volgorde van de relevante nominale constituenten niet essentieel is voor het verschil tussen actief en passief. Op grond van deze constatacie en het ontbreken van enige formele wijziging in het verbaalsubstantief zelf, kunnen wij derhalve besluiten dat het verschil tussen actief

en passief op het vlak van het verbaalsubstantief niet bestaat. Dit is in onderstaand diagram, dat de dieptestructuur van (11) *the enemy's destruction of the city* voorstelt, aangegeven door het ontbreken van een Vc-knoop in de modaliteitsconstituent.

Op te merken valt dat het ontbreken van een Vc-knoop meteen verklaart waarom er geen subjectselectie vereist is en de nominalisatie een vorm kan aannemen als (12) *the destruction of the city by the enemy*, d.w.z. een vorm die op het zinsvlak niet voorkomt.

Tegen de door Chomsky voorgestane formalisatie van het parallelisme tussen zin en nominalisatie zijn o.a. ook nog de volgende twee bezwaren in te brengen²:

a) Constructies als (13) *the city's destruction by the enemy* zijn alleen mogelijk met afgeleide verbaalsubstantieven, niet met gerundia. Vergelijk (25) *the president's murder by a fanatic* met (26) **the president's killing by a fanatic*. Het hoeft nauwelijks opgemerkt te worden dat op het zinsvlak beide passiva even normaal zijn.

b) Om vormen met een prepositionele subjectsgenitief als (10) *the arrival of most of the students* af te leiden heeft Chomsky de tussenstap (27) **the arrival by most of the students* nodig. Deze tussenstap komt echter niet voor op het zinsvlak, daar hier uitsluitend transitieve werkwoorden in het passief kunnen worden geplaatst.

Gaan wij er dus van uit dat het patroon (15) *verbaalsubstantief + objectsgenitief + agens* dichter bij de dieptestructuur ligt dan het patroon (14) *subjectsgenitief + verbaalsubstantief + objectsgenitief*, dan rijst de vraag: hoe moet het tweede uit het eerste

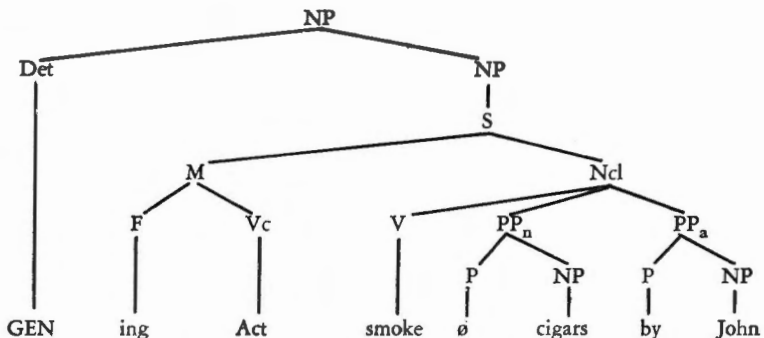
2. cf Newmeyer (1971, p. 189) voor verdere bezwaren.

worden afgeleid? Om deze vraag te beantwoorden wou ik er eerst aan herinneren dat prenominale genitiefconstructies alleen synoniem zijn met constructies met het bepaald lidwoord. Vergelijk in dit verband (28) *a killing of innocent people by a fanatic*, (29) *that killing of innocent people by a fanatic* en (30) *the killing of innocent people by a fanatic*. Het is duidelijk dat alleen de laatste constructie synoniem is met (31) *a fanatic's killing of innocent people*. We kunnen derhalve stellen dat bij de afleiding van (31) uit (30) het bepaald lidwoord transformationeel vervangen wordt door de NP *a fanatic*, die daarbij zijn dieptevoorzetsel verliest en in de neutrale adnominale casus (d.w.z. de genitief) komt te staan. Deze onder (32) schematisch weergegeven transformatie kunnen wij *subjectsgenivering* noemen³.

$$(32) \text{ the + verbaalsubstantief + } \left\{ \begin{array}{l} \text{voorzetselgenitief + agens} \\ \text{voorzetselgenitief} \end{array} \right\} \longrightarrow \\ \text{suffixgenitief + verbaalsubstantief (+ voorzetselgenitief)}$$

Uit een vergelijking van (30) en (31) blijkt dat terwijl in (30) de syntactische functie van *a fanatic* aangegeven wordt door een voorzetsel, zij in (31) wordt aangeduid door de plaats in de zin. Dit is volkomen in overeenstemming met Fillmores stelling dat dieptecasussen kunnen worden gerealiseerd in de oppervlaktestructuur hetzij door naamvalsuitgangen, hetzij door voorzetsels,

3. In Hantson (1972) wordt voorgesteld GEN te genereren als een dummy lidwoord dat dezelfde feature /+bepaald/ heeft als *the* maar transformationeel vervangen wordt door een suffix-genitief. Aldus verschillen (11) en (12) in de dieptestructuur (cf. (24)) in zoverre dat de lidwoordconstituent respectievelijk herschreven wordt als GEN en *the*. Volgens het daar voorgestelde systeem vervangt GEN ook Rosenbaums complementeerder Poss en wordt deze dummy als een determinant van een NP gegenereerd, zodat de dieptestructuur van *John's smoking cigars* als volgt kan worden weergegeven:

hetzij door restricties op de woordvolgorde. In (31) staan zowel *a fanatic* als *innocent people* in de genitiefsvorm, maar hun respectieve functie blijkt uit de woordvolgorde.

Het subjectskarakter van de genitief in (9) *John's arrival*, (11) *the enemy's destruction of the city* en (31) wordt verklaard door het feit dat subjectsgenitivering toepasbaar is op dezelfde voorzetselconstituenten die subjectselectie kunnen ondergaan in actieve finiete zinnen, d.w.z. in zinnen die voor de categorie *voice* niet gemarkeerd zijn⁴.

Ik heb er reeds op gewezen dat een vorm als (13) *the city's destruction by the enemy* best niet als passief wordt opgevat en dat deze constructie, die reeds zeldzaam is met gewone verbaalsubstantieven, niet voorkomt bij gerundia. Derhalve stel ik voor deze constructie dan ook te behandelen als een geval van analogiewerking, waarbij de voor Engelse substantiefgroepen zo typische afwisseling tussen voorzetsel- en suffixgenitief bij wijze van uitzondering ook bij objectsgenitieven optreedt. Binnen ons theoretisch kader kan dit verschijnsel verklaard worden door middel van een late, stilistische transformatie, die wij *vooropplaatsing van de objectsgenitief* kunnen noemen en die onder (33) schematisch is weergegeven.

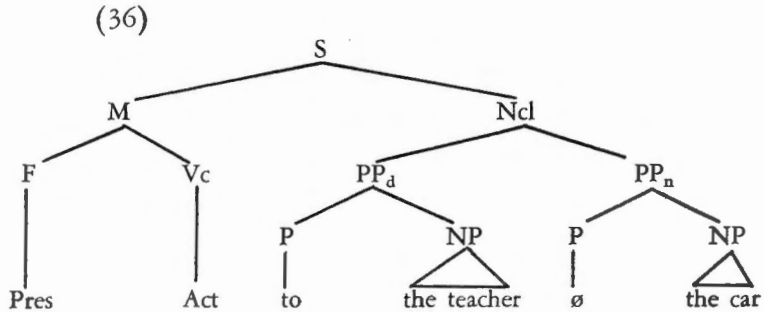
(33)
 the + verbaalsubstantief + *voorzetselgenitief* + agens →
suffixgenitief + verbaalsubstantief + agens

C. BEZITSGENITIEF

Tot dusver deze korte behandeling van de subjects- en objectsgenitief. Vestigen wij nu onze aandacht op de bezitsgenitief. Zoals Lyons (1967) en (1969, pp. 391-5)) er terecht op wijst, heeft deze genitief met het adjectief een belangrijke eigenschap gemeen: zij kunnen beide zowel predicatief als attributief voorkomen. Vergelijk (34) *the car is the teacher's / the teacher's car* met (35) *the car is new / the new car*. Daar er gegronde redenen

4. Het verschil tussen Pass en Act, die in de oppervlaktestructuur respectievelijk als *en* (eventueel met *be*-insertie) en $\emptyset$ gerealiseerd worden, kan als een contrast tussen gemarkeerd en niet-gemarkeerd worden geïnterpreteerd. De NP-fronting die door Act wordt veroorzaakt, is eveneens niet-gemarkeerd en kan ook optreden zonder dat er een Act-constituent is gegenereerd. Als Act is gegenereerd, is deze fronting vereist (cf. *the enemy destroyed the city* tegenover **destroyed the city by the enemy*) terwijl in Vc-loze constructies de fronting facultatief is (cf. *the enemy's destruction of the city* tegenover *the destruction of the city by the enemy*).

bestaan om attributieve adjectieven transformationeel van predicatieve af te leiden, stel ik voor hetzelfde te doen met attributieve bezitsgenitieven. Hierbij vertrek ik van Fillmore's (1968, pp. 49-50, 61-80) opvatting dat bezitsgenitieven in de dieptestructuur op datieven terug te voeren zijn. Aldus kan een zin als (34a) *the car is the teacher's* afgeleid worden van de dieptestructuur voorgesteld in diagram (36).

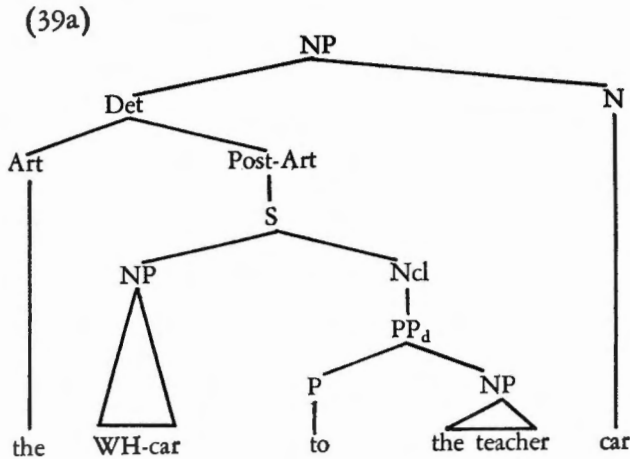

Bij het genereren van deze dieptestructuur ben ik er, evenals Bach (1967) en Fillmore (1968), van uitgegaan dat het koppelwerkwoord geen lexicaal werkwoord is en derhalve niet in de dieptestructuur genereerbaar is, maar, waar nodig, als affixdrager transformationeel dient te worden ingevoerd. Op te merken valt dat PP_d als de uiterst linkse constituent van de nucleus is genereerd, wat volgens mijn systeem betekent dat hij de functie van predicator krijgt.

Het is merkwaardig dat deze dieptestructuur heel dicht ligt bij de Franse vertaling van zin (8), namelijk zin (37) *la voiture est au professeur*, waar het datiefvoorzetsel ook in de oppervlaktestructuur opduikt. In het Engels daarentegen heeft er in de oppervlaktestructuur neutralisatie plaats, waardoor er een genitief verschijnt. Een soortgelijke transformatie verklaart ook de Nederlandse voorzetselgenitief in (31) *de wagen is van de leraar*.

Tot zover de predicatieve bezitsgenitief. Beschouwen wij vervolgens de prenominaal bezitsgenitief, zoals die voorkomt in (7) *the teacher's car*. Evenals een attributief adjectief dient deze genitief opgevat te worden als een reductie van een restrictieve relatieve bijzin. Rekening houdend met het feit dat prenominaal genitieven steeds de *feature* /+bepaald/ hebben, kunnen wij derhalve *the teacher's car* afleiden van tussenstructuur (39a), waar reeds subjectselectie heeft plaatsgehad en waar, wegens het niet-temporele karakter van de relatieve zin, geen koppelwerkwoord vereist is.

Door equi-NP-deletie en genitivisatie wordt (39a) getransformeerd tot (39b) **the the teacher's car*. Nu is in een taal als het klassieke Grieks een constructie als deze, waar de genitief tussen het lidwoord en het substantief staat, heel goed mogelijk. In die taal heeft men inderdaad zowel (40a) *he ton polemion nikè* als (40b) *he nikè ton polemion* (cf Carrier (1960, p. 19)). In talen als het Engels, het Duits, het Frans en het Nederlands is dit echter niet het geval. In de laatste drie is een transformatie nodig die de genitief in postnominale positie schuift, zoals in (41) *der Wagen des Lehrers*, (42) *de wagen van de leraar* en (43) *la voiture du professeur*. Noemen wij deze transformatie *genitiefnaplaatsing*. In het Frans heeft dit keer wel genitivisatie plaats (vergelijk (37) *la voiture est au professeur* en (43) *la voiture du professeur*). Wat het Engels betreft, zien wij dat genitiefnaplaatsing enkel van toepassing is op de voorzetselgenitief, niet op de suffixgenitief. Aldus heeft men wel (1) *the car of the teacher*, maar niet (44) **the car the teacher's*. In plaats van deze laatste vorm vindt men de preminale genitiefvorm (7) *the teacher's car*. Ter verklaring van deze vorm hebben wij een nieuwe transformatie nodig, een transformatie waardoor de bezitsgenitief wordt gesubstitueerd voor het bepaald lidwoord en er de *feature* /+bepaald/ van overneemt. Deze transformatie, waarvoor we de benaming *suffixgenitiefs substitutie* kunnen gebruiken, is schematisch weergegeven onder (45) ⁵.

5. Genereert men, zoals gesuggereerd in noot 3, GEN als lidwoordconstituent, dan moet in de oppervlaktestructuur een preminale genitief als determinant optreden. Dit houdt echter niet in dat het genereren van GEN een noodzakelijke voorwaarde is voor suffixgenitivisatie (cf vb. (63) en (64) en diagrammen (66) en

$$(45) \\ the + \textit{suffixgenitief} + \textit{substantief} \longrightarrow \\ \textit{suffixgenitief} + \textit{substantief}$$

Een eventueel bezwaar dat tegen de hier voorgestelde afleiding van bezitsgenitieven zou kunnen worden ingebracht, is dat er een onmiskenbaar verband bestaat tussen bezitsgenitieven en zinnen met het werkwoord *have*. Dit verband wordt in de meeste transformationele beschrijvingen expliciet gemaakt door bezitsgenitieven van zinnen met *have* af te leiden. In plaats van aldus de ene constructie uit de andere af te leiden verkies ik echter Lyons' (1967) voorstel om beide terug te voeren tot éénzelfde dieptestructuur. Daar waar, zoals ik zonet heb aangetoond, (34a) *the car is the teacher's* afleidbaar is van (46) **the car is to the teacher*, wens ik ook (48) *the teacher has a car* te beschrijven als een transformatie van (47) *a car is to the teacher*. De *have-transformatie*, die onder (49) schematisch is weergegeven, bewerkstelligt dan de inversie van *a car* en *to the teacher*, deleteert het datiefvoorzetsel en vervangt *be* door *have*.

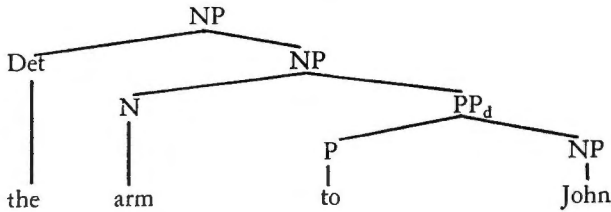
$$(49) \\ NP_1 + be + to-NP_2 \longrightarrow NP_2 + have + NP_1$$

Of een genitief of een *have*-constructie in de oppervlaktestructuur verschijnt, hangt blijkbaar af o.a. van het al dan niet bepaald zijn van NP_1 .

Met uitzondering van het in voetnoot 5 vermelde Franse voorbeeld *sa mère à lui*, duiden de tot dusver behandelde bezitsgenitieven een vervreemdbaar bezit aan. Het engere verband dat

(67)). Omgekeerd hoeft de dieptedatief, die aan de basis ligt van de bezitsgenitief, niet noodzakelijkerwijze zelf gegenitiviseerd en voor GEN gesubstitueerd te worden. Soms blijft de datief in de oppervlaktestructuur bewaard en wordt er een ermee coreferentieel possessivum voor GEN gesubstitueerd. Dit is het geval in *dem Vater sein Wagen, vater zijn wagen* en *sa mère à lui*, die respectievelijk van de volgende tussenstructuren kunnen afgeleid worden: GEN - *dem Vater - Wagen*; GEN - *aan vader - wagen*; GEN - *mère - à lui*. De Duitse en Nederlandse voorbeelden kunnen worden verklaard door te poneren dat de Post-Art-constituent hier niet transformationeel na het substantief geplaatst wordt (wat het geval is bij genitief-napplaatsing), maar voor de Art-constituent komt te staan. Daar nu enerzijds de Post-Art-constituent, in plaats van genitivisatie te ondergaan, in de dieptecassis (nl. de datief) blijft staan, en anderzijds de dummy GEN niet als zodanig in de oppervlaktestructuur wordt geduld, moet deze laatste vervangen worden door een pro-vorm voor het substantief dat normaliter genitivisatie zou hebben ondergaan. Het Franse voorbeeld ligt heel dicht bij de door Fillmore gesuggereerde dieptestructuur voor genitieven die een onvervreemdbaar bezit uitdrukken. De datief blijft inderdaad in zijn oorspronkelijke positie in de oppervlaktestructuur behouden, terwijl de dummy van de lidwoordconstituent vervangen wordt door de genitief van de provorm van de NP in de datiefconstituent.

door de term *onvervreemdbaar bezit* is geïmpliceerd, kan misschien geformaliseerd worden door de NP_d-constituent direct te genereren als een constituent van de NP en niet als predicat van een restrictieve relatieve bijzin bij deze NP (cf. Fillmore (1968, p. 66)). Aldus krijgt bijvoorbeeld *John's arm* de volgende dieptestructuur :

D. DUBBELE GENITIEF

Beschouwen wij thans nog even de ongrammaticale Duitse vorm (51) **der des Lehrers Wagen* en de daarvan afgeleide, correcte oppervlaktevorm (41) *der Wagen des Lehrers*. Naast (51) kan men ook hebben :

- (52a) *ein des Lehrers Wagen
- *dieser des Lehrers Wagen
- *kein des Lehrers Wagen
- *einige des Lehrers Wagen
- *viele des Lehrers Wagen

Deze vormen worden via genitiefnaplaatsing getransformeerd tot :

- (52b) ein Wagen des Lehrers
- dieser Wagen des Lehrers
- kein Wagen des Lehrers
- einige Wagen des Lehrers
- viele Wagen des Lehrers

Ik heb er reeds de aandacht op gevestigd dat in het Engels de analoge vorm (39b) **the the teacher's car* niet transformeerbaar is tot (44) **the car the teacher's*, maar dat de genitief moet worden gesubstitueerd voor het lidwoord. Aangezien een prenominaal genitief alleen de determinatieve waarde kan hebben van een bepaald lidwoord is een dergelijke substitutie uitgesloten voor de Engelse tegenhangers van (52a), namelijk :

- (53) *a the teacher's car
- *that the teacher's car
- *no the teacher's car
- *some the teacher's cars
- *many the teacher's cars

Daar de genitief evenmin in zijn oorspronkelijke positie kan blijven, moet er zich wel genitiefnaplaatsing voordoen. Opdat de daardoor ontstane woordgroepen grammaticaal zouden zijn, moet echter het voorzetsel *of* ingevoegd worden tussen het substantief en de genitief. Aldus verkrijgt men volgende typische Engelse *dubbele genitiefvormen* :

- (54) a car of the teacher's
 that car of the teacher's
 no car of the teacher's
 some cars of the teacher's
 many cars of the teacher's

Het hier ingevoerde voorzetsel *of* kan beschouwd worden als een semantisch leeg woordje dat niets toevoegt aan de in de dieptestructuur vastgelegde betekenis van de groep. Volgens Jespersen, die de term appositieel *of* gebruikt, is het 'simply a grammatical device to make it possible to join words which it is for some reason or other impossible or difficult idiomatically to join immediately' (Jespersen (1937, p. 14)). Hetzelfde appositieve *of* vindt men terug in de onder (55) geciteerde voorbeelden, waar alle *of*-bepalingen, evenals de overeenkomstige voorzetselloze adnominale bepalingen, af te leiden zijn van restrictieve relatieve bijzinnen.

- (55) the city *of* Rome   the River Thames
 a girl (*of*) eight years   an eight-year-old girl
 old
 all *of* you   you all
 the four *of* us   Frans : nous quatre
 the idea *of* Joan being   the idea that Joan might be an
 an actress   actress

De *of*-bepalingen in (55) kunnen als *appositieve genitieven* beschouwd worden. Zij ontstaan wanneer een restrictieve appositie, die een reductie is van een restrictieve relatieve bijzin, niet idiomatisch met het substantief verbindbaar is. Het substantief dat in de oppervlaktestructuur als genitief verschijnt, fungeert dus in de dieptestructuur als naamwoordelijk predikaat van een restrictieve relatieve bijzin.

De traditionele term *dubbele genitief* houdt dus volgens mijn ontleding in dat in de appositieve genitief (dus de voortzetselgenitief) een bezitsgenitief (dus een suffixgenitief) ingebed is. Een andere analyse is die voorgesteld door Jackendoff (1968), volgens wie een vorm als (54) *a car of the teacher's* af te leiden is van (57) **a car of the teacher's ones*. Deze opvatting, volgens welke de bezitsgenitief ingebed zou zijn in een partitieve genitief,

en niet in een appositionele genitief, lijkt me echter onaanvaardbaar daar ze geen verklaring geeft voor voorbeelden als (58) *that father of John's* en (59) *this realism of Carlyle's*, waar onmogelijk van een partitieve genitief sprake kan zijn.

Beschouwen wij thans nog even de ongrammaticale vorm (39b) **the the teacher's car*, waaruit wel de prenominale genitiefvorm (7) *the teacher's car*, maar niet de dubbele genitief (60) **the car of the teacher's* kan worden afgeleid. De dubbele genitief is inderdaad ongrammaticaal wanneer het hoofdwoord door het bepaald lidwoord wordt voorafgegaan. Uit een vergelijking van deze voorbeelden met die geciteerd onder (53) en (54) volgt dat een prenominale genitief alleen dan kan worden afgeleid als de Artikelknoop het bepaald lidwoord domineert, en dat er in de andere gevallen enkel een dubbele genitief kan resulteren. Een schijnbare uitzondering op deze regel is een voorbeeld als (61) *the car of the teacher's that you saw yesterday*. Hier echter wordt de dubbele genitief gevolgd door een restrictieve relatieve bijzin en de uitzondering wordt verklaard door het feit dat het bepaald lidwoord hier in de dieptestructuur een eenheid vormt met de relatieve zin *that you saw yesterday* en niet met die welke getransformeerd wordt tot de dubbele genitief *of the teacher's*. Dat er inderdaad een eng verband bestaat tussen bepaald lidwoord en restrictieve relatieve bijzin is overduidelijk uit voorbeelden als die onder (62), waar noch het bepaald lidwoord, noch een restrictieve relatieve bijzin afzonderlijk mogelijk is, maar waar wel beide samen kunnen optreden.

- (62a) York is a picturesque town
- (62b) **The* York is a picturesque town
- (62c) **York that he knew as a boy* was a picturesque town
- (62d) *The* York *that he knew as a boy* was a picturesque town

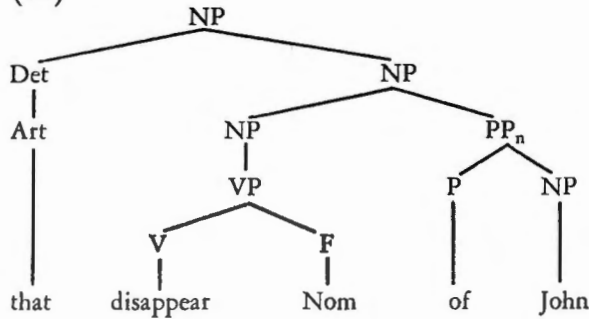
De van de dubbele genitief deel uitmakende suffixgenitief die we totnogtoe hebben behandeld was steeds een bezitsgenitief. Dat de constructie ook mogelijk is met subjectsgenitieven, doch niet met objectsgenitieven, blijkt uit de volgende voorbeelden :

- (63) *that disappearance of John's*
- (64) *that singing of arias of John's*
- (65) **that murder of Kennedy's*

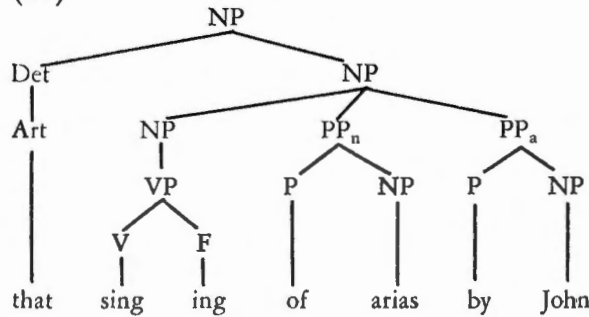
Voorbeelden (63) en (64) kunnen respectievelijk afgeleid worden van tussenstructuren (66) en (67), waar de incorporatie van

de F-constituent in de nucleus geleid heeft tot de deletie van de in de dieptestructuur aanwezige S- en Ncl-knoop⁶.

(66)

(67)

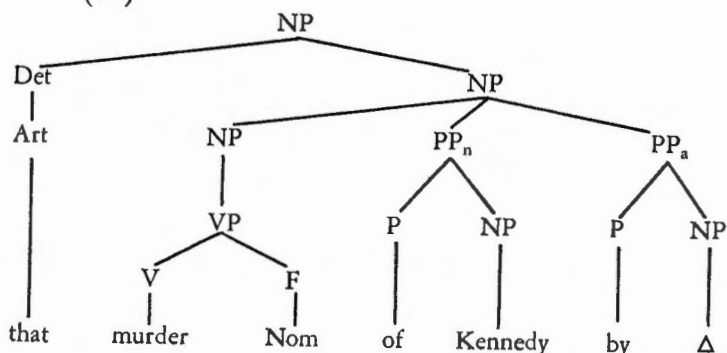

Subjectsgenitivering geeft dan de respectieve reeksen (6) **that John's disappearance* en (69) **that John's singing of arias*. Nu kan de genitief onmogelijk tussen de lidwoordconstituent en het substantief blijven staan. Daar de lidwoordconstituent niet het bepaald lidwoord bevat, moet er genitiefnaplating optreden, wat de af te leiden vormen (63) en (64) oplevert.

6. (Bij diagram (66)). Daar binnen het theoretisch kader van de case-grammar geen behoefte meer is aan een VP-knoop in de Chomskyaanse zin, stel ik voor de volgende herschrijffregel $VP \rightarrow V (+ \left\{ \begin{matrix} \text{Prt} \\ \text{P} \end{matrix} \right\})$ te gebruiken ter generering van zinnen als *I look up the word* en *I look into the problem*, waar het bijwoordelijk partikel en het voorzetsel een semantische eenheid met het werkwoord vormen. In afgeleide structuren laat ik deze VP-knoop ook de M-constituent domineren. Het is immers duidelijk dat in de oppervlaktestructuur *Tense, Voice, enz.* een eenheid vormen met het werkwoord. De incorporatie van Nom in de VP-knoop heeft als gevolg dat de oorspronkelijke VP gaat optreden als een NP, wat kan worden aangeduid door de insertie van een bovengeordende NP-knoop. Het lijkt inderdaad weinig twijfel dat, indien transformaties correcte oppervlaktestructuren opleveren, zij evenzeer in staat moeten zijn om knopen te creëren als om er te deleteren.

Om te beletten dat de grammatica de ongrammaticale vorm (65) **that murder of Kennedy's* zou afleiden van tussenstructuur (70), dient de onder (71) aangegeven volgorde van transformaties in acht te worden genomen (cf. Chomsky (1967, p. 40)).

(70)

- (71) (a) subjectsgenivering
 (b) genitiefnaplaatsing
 (c) vooropplaatsing van de objectsgenitief

Door vooropplaatsing van de objectsgenitief krijgt men inderdaad wel (72) **that Kennedy's murder by Δ*, maar daar het nu te laat is voor genitiefnaplaatsing, wordt de derivatie geblokkeerd en kan de ongrammaticale vorm (65) niet worden afgeleid.

Samenvattend wou ik nog eens beklemtonen dat de adnominale genitief best te beschrijven is als een typische oppervlaktescasus. Als *objectsgenitief* is hij de rechtstreekse realisatie van een PP_n-constituent en neemt hij bijna altijd de vorm aan van een voorzetselgenitief, welke slechts uitzonderlijk door middel van een stilistische transformatie wordt vervangen door een suffixgenitief. Ook de *subjectsgenitief* is in zijn voorzetselvorm steeds de rechtstreekse realisatie van een PP_n-constituent, maar heel dikwijls neemt hij de suffixvorm aan en beantwoordt dan ofwel aan een PP_a- ofwel aan een PP_n-constituent. De *bezitsgenitief* stelt de neutralisatie voor van een als predicator fungerende PP_a-constituent. De *appositionele genitief*, die ik hier slechts heel summier heb behandeld, ontstaat wanneer een gereduceerde restrictieve relatie bijzin niet idiomatisch met het substantief verbindbaar is. Is een dergelijke appositionele genitief vereist ter inbedding van een suffixgenitief, dan krijgt men de typische Engelse *dubbele genitief*.

Bij wijze van besluit wou ik er nog op wijzen dat ik hier slechts een bescheiden stap heb willen zetten in de richting van een coherente, exhaustieve transformationele beschrijving van Engelse genitiefconstructies. Zo heb ik o.a. de volgende constructies buiten beschouwing gelaten: de classificerende genitief (zoals in *a doctor's degree*), de partitieve genitief (zoals in *five of the students*), de genitief van oorsprong (zoals in *Dickens's novels*)⁷. Vervolgens is hier zeker niet het laatste woord gezegd over subjects-, objects- en bezitsgenitieven. Tenslotte zijn de aangevoerde vergelijkingen met andere talen meer occasioneel dan systematisch, zodat de toepasbaarheid op andere talen van het hier voorgestane descriptief apparaat verder dient te worden uitgetest.

7. In verband met de laatste soort genitief, zie o.a. Seuren (1969, p. 179).

BIBLIOGRAFIE

- ALLEN, W. S. (1964) : Transitivity and Possession, *Language*, 40, pp. 337-43.
- ANDERSON, J. (1968) : Ergative and Nominative in English, *Journal of Linguistics*, 4, pp. 1-31.
- BACH, E. (1967) : *Have and be* in English Syntax, *Language*, 43, pp. 462-85.
- CARRIER, J. (1960) : *Stylistique Grecque Pratique*, Paris.
- CHAPIN, P. G. (1972) : Review of Stockwell, R.P., Schachter, P & Partee, B. H. (1968) : Integration of transformational theories on English Syntax, Los Angeles, *Language*, 48, pp. 645-67.
- CHOMSKY, N. (1967) : Remarks on Nominalization, in *Studies on Semantics in Generative Grammar* (1972), pp. 11-61.
- CHOMSKY, N. (1972) : Some Empirical Issues, in *Studies on Semantics in Generative Grammar* (1972), pp. 120-202.
- CHOMSKY, N. (1972) : *Studies on Semantics in Generative Grammar*, Mouton, The Hague.
- DOUGHERTY, R. C. (1970) : Review of Fillmore (1968), *Foundations of Language*, 6, pp. 505-531.
- ESAU, H. (1971) : Some Facts about German Nominalization, *Neophilologus*, 55, pp. 150-155.
- FILLMORE, C. J. (1968) : The Case for Case, in BACH, E. & HARMS, R. (1968) : *Universals in Linguistic Theory*, New York, pp. 1-88.
- HALLIDAY, M. A. K. (1968) : Notes on Transitivity and Theme in English, part 3, *Journal of Linguistics*, 4, pp. 179-215.
- HANTSON, A. (1972) : *Non-Finite Ing-Form Patterns in Present-Day Spoken and Written British English*, Gent. Doctoraatsverhandeling.
- JACKENDOFF, R. S. (1968) : Les Constructions Possessives en Anglais, *Langages*, juin 14, pp. 7-27.
- JESPERSEN, O. (1927) : *A Modern English Grammar on Historical Principles*, Part III Syntax, Copenhagen/London.
- JESPERSEN, O. (1937) : *Analytic Syntax*, latest edition : 1968, New York.
- LYONS, J. (1967) : A note on possessive, existential and locative sentences, *Foundations of Language*, 4, pp. 390-396.
- LYONS, J. (1969) : *Introduction to Theoretical Linguistics*, Cambridge.
- NEWMAYER, F. J. (1971) : The Source of Derived Nominals in English, *Language*, 47, pp. 786-796.
- ROBINSON, J. J. (1969) : Case, category, and configuration, *Journal of Linguistics*, 6, pp. 57-80.
- ROHRER, C. (1968) : *Appositive Konstruktionen im Französischen*, *Word*, 24, pp. 392-409.
- SCHWARTZ, A. (1968) : Derivative Functions in Syntax, *Language*, 44, pp. 747-783.
- SEUREN, P. A. M. (1969) : *Operators and Nucleus*, Cambridge.
- SMITH, C. S. (1964) : Determiners and Relative Clauses in a Generative Grammar of English, *Language*, 40, pp. 37-52.
- STAAL, J. F. (1967) : Some Semantic Relation between Sentoids, *Foundations of Language*, 3, pp. 66-88.